

GÉCZI JÁNOS

Terzinák a zöldekről

C SERÉP L ÁSZL ÓNAK

A kert a megszokott zöldnek látszik.
Közletről fenyőéere, moháéra
emlékeztető. Mígnem a néző

ráébred, nem a szeme festi fénylő
Tizian-zöldre, amelybe élő
piros és kék színárnyalat vegyül,

mint salátalevél a fejes salátában.
Bábel-tornyaként emelkedik? Magszár
az, ami a magas égbe vezet!

S a Dante nyomán maradt éterek
foszfortartalmúak, sisteregnek,
ahogyan a zöld gyufafejek,

ha fellobbannak. Igen, a kert
távolról zöld. Közletről fenyő, moha,
Tizian, Dante és gyufafejek.

GÉCZI JÁNOS

Portugál dekollázsok

KATALÓGUSOK, ALEXA KÁROLYNAK

Hogy hányszor lesz vége a világnak, még nem tudom. Azt igen, hogy már kétszer részesedtem belőle.

A másodikat érdekesebbnek találtam, mint az elsőt. Az bizony régen lehetett, mivel nem dátumszerűen működik az emlékezetem, mindazonáltal az év rémlik. Egykoron nem készültem fel rá, aztán amikor ott álltam dermedten a végtelen előtt, egzaktabbul: előtt és alatt, hiszen nem élém feküdt, hanem szürkén fölém tornyosult, csakis annyira futotta a figyelmemből, hogy megállapítsam, nincs esztétikája.

Majd, hogy ott, a belga Ostendében, csakis azok mondhatják, hogy a kelet végén járnak, akiknek északi tengeri, kis túzással óceáni a nézőpontjuk. A vízről jöve lesz a nedves és háborgó birodalomnak vége, amelynél tovább már nem járhat a vízlakó.

Amikor az Atlanti-óceán nyúlványának, az Északi-tengernek nevezett, a Brit-szigetek és Skandinávia közötti hatalmas térségnek a térképeit kezdtem tanulmányozni, hajóutakat és mélységi jelzéseket találtam. Ezek sem segítettek ahhoz, hogy jelképesíthessem az ég- és a vízszíneken kívül csakis a sodrás- és a hullámfajttákkal leírható, azaz felszínesen érzékelhető mélységet.

Másodszor Európa legnyugatibb pontján láttam a világvéget. Ez két hete volt. Portugáliában, hasítottplakát-vadászat közben. A világhálón ellenőrzöm, a napon, amikor ott jártam, a látogatók közül hánynak került fel a fotója. Százhuszonnégyet láttam olyanokat, akik a szüntelenül fúvó szélről formázott növénypárnákat fényképezték. A sárga és lila szirmokkal virító kristályvirágszőnyegeket, a hagymások közül a korai tengerparti liliomokat, a sárga fészkesvirágúakat. A törpe cserjéket, a rövid életű gízgazokat senki sem érzékelte vagy nem találta rögzítésre érdemesíthetőnek. Kevesebben voltak a madárfotósok. Ezüstsirályok, fecskesirály, kis bukó, s leginkább az óceánperem fölött viharfecskék. De legtöbben a legmagasabb pontra telepített világítótornyot fotózták, háttérben az érdektelenül szürke Atlanti-óceánnal.

Ez lenne a Szikla-fok, vagy ahogyan a rómaiak nevezték, Promontorium Magnum. A Cabo da Roca. Luís de Camões azt állítja, itt kezdődik a tenger. A portugál királyok nyári rezidenciájától, Sintrától nyugatra, talán ha húsz kilométerre, Lisszabontól 40-re.

Én, aki semmit sem tud a tengerről-óceánról, annál többen a szárazföldről, inkább úgy vélem, itt végződik a kontinens. Ezért joggal tekinthető e földrajzi pont a világ(om) végének. S e helyszínre a fényzöld, az égbék mellett a szürkés kőzet és a vörösesbarna árnyalatú vasas talaj színárnyalatai a jellemzőek.

Marokkóra az okkersárga, Meteorára a mézsfehér, Rómára a terrakotta, Vicenzára a Palladio által tervezett paloták építőanyagának a téglaszíne a jellemző, Portugáliát

a mindenhonnan előszivárgó rózsaszínekkel kívánatos bemutatni. E színeket eredendően onnan ismerem, hogy teljes árnyalati változatukban jelen voltak a lovasi/paloznaki szőlőskertem házában. Azokat kőlapokon leltem egy lerakatban. Olcsón, ezért portugál márvánnyal borítottam a padlót, mert a hegyoldal vörös földjéhez és az almádi vöröskő teraszomhoz éppen passzolt.

A Cabo da Roca talajszíne majdhogynem megegyezik a vicenzai tégláknak az árnyalatával. Poros vagy száraz földvörösnek is mondható. (A portugáliai utam előtt Vicenzában jártam. Schio, ahol dekollázsoltam, az északolasz település közelében található kisváros, kelmékhez szükséges gyapjú eladásából gazdagodott meg. S mivel a schiói tereken kicsinek ítéltam a plakátválasztékot, s a fellelhetők többjén képeket nemigen találtam, beautóztam a barna Vicenzába dekoratívabb nyersanyagért.)

A második világége, ahogyan a portugáliai vízparton látszik, növényi és ásványi színekben pompázott. Mégis inkább a mindenhol fellelhető rózsaszínes foltok, erzetek, pöttyek, pacák, árnyalatok lettek a meghatározóak – hiszen nem a helyi élővilág, a helyi ásványok jellemezték, hanem a Portugáliában szerte felfedezhető pasztellkolorit.

A portugál főváros azzal vett le a lábamról, hogy a plakátjaik papírja is rózsaszín. Ez a színükön aligha látható jól, de ha felszakad a felület és megnyílik a papír mélye, egyszeriben kiderül, hogy miféle árnyalatokként rejtőzik a mélyben. Rózsa, fukszia, puncia, flamingó, sárgadinnye, korall, őszibarack, pacsuli, babrózsa, púder, mályva – e növényi, gombai vagy állati rózsaszíneket és minden más egyebet lehet bármelyik helyi plakátpapírban fellelni, s túl rajtuk az arc, a test, az orca, az ásványok és a meteorológiai jelenségek jellemzőit. Lisszabon katalógusában egybegyűlnek a rózsaszínek, mind-mind megtalálható és látható, az összes előáll, hogy az első magyar nyelvű szövegben való előfordulása idejétől, 1416-tól megnevezhetővé vált s többé nem a piros szín változatának számított.

E szín okozza, hogy a lisszaboni dekollázsaim, amelyeket a járókelők és az időjárási események alakítottak, az összes korábbi tépett plakátműveimnél roncsoltabbak, lepusztultabbak. A hasítások, tépések, szaggatások, vakarások, koptatások, dörzsölések, horzsolások, szabások, nyesések, vágások, csavarások, szakítások, vakarászások, kefélések, koptatások, dörgölődések hiába, hogy a megsemmisülés pillanatáig juttatták a házfalakon, tárlókon hosszú ideje kiragasztott hirdeteményeket, a pusztulás során feltárlkozó rózsaszínek nem hagyták, hogy bekövetkezzék a nyomtatványi végpusztulás.